

Annie Ernaux

Bir Kadın

ÇEVİRİ: YAŞAR AVUNÇ

ROMAN

4. BASKI

♥ can
çağdaş

ANNIE ERNAUX
BİR KADIN

Can Çağdaş

Bir Kadın, Annie Ernaux

Fransızca aslından çeviren: Yaşar Avunç

Une femme

İlk baskı: Éditions Gallimard, 1987

Bu çeviride kaynak alınan baskı: Folio, 1992

© 1987, Éditions Gallimard, Paris

© 2023, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Cem Yayınları, 1993

Can Yayınları'nda 1. basım: 2023

4. basım: Şubat 2024, İstanbul

Bu kitabın 4. baskısı 5000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Didem Bayındır

Editör: Şirin Etik

Düzeltili: Melis Oflas

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Sanat yönetmeni ve kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Ayşe Merdit

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çifttehavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-6059-4

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

ANNIE ERNAUX BİR KADIN

ROMAN

2022 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

Fransızca aslından çeviren

Yaşar Avunç

♥can

Annie Ernaux'nun Can Yayınları'ndaki diğerk kitapları:

Seneler, 2021

Babamın Yeri, 2022

Yalın Tutku, 2022

Boş Dolaplar, 2022

Olay, 2023

Kızın Hikâyesi, 2023

Genç Adam, 2024

ANNIE ERNAUX, 1940'ta, Lillebonne'da, işçi sınıfına mensup bir ailede doğdu; çocukluğunu Yvetot, Normandiya'da geçirdi. Mazbut bir sosyal çevrede büyüdü, edebiyat öğrenimi gördü ve uzun yıllar boyunca edebiyat öğretmenliği yaptı. Kişisel deneyimle toplumsal tarihi birleştiren unsurları daha ilk romanı *Boş Dolaplar*'la ortaya koydu. Sınıf atlatma, evlilik, kadın özgürlüğü, cinsellik, kürtaj, hastalık, yaşlılık ve ölüm gibi meseleleri kendi deneyimleri üzerinden aktarırken, arka planda daima toplumsal yaşam ve onu oluşturan kültürel, siyasi, tarihî olaylara yer vererek, "toplumsal bellek" yazını olarak nitelenebilecek eserlere imza attı; başta 2022 Nobel Edebiyat Ödülü olmak üzere birçok ödüle değer görüldü. Hâlâ Cergy'de yaşamaktadır.

YAŞAR AVUNÇ, 1927'de, Bursa'da doğdu. 1946'da Balıkesir Lisesi'ni, 1951'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Roman ve Fransız Filolojisi Bölümü'nü bitirdi. 1952-1954 yılları arasında, Saarland Üniversitesi Avrupa Enstitüsü'nde eğitim gördü. Türkiye'ye döndükten sonra bankacılık sektöründe şube müdürlüğünden yönetim kurulu üyeliğine kadar çeşitli kademelerde görev yaptı. Emekli olduktan sonra, 1990'da çevirmenliğe başladı. Bugüne kadar Fransızcadan Türkçeye otuzun üzerinde roman, deneme, anı kitabı çevirdi. 2008'de, Çeviri Derneği tarafından Çeviri Onur Ödülü'ne layık görüldü. 2021'de öldü.

“Çelişkinin akıl almaz bir şey olduğunu
ileri sürmek hatadır zira onun gerçek
varoluşu bir canlının acısında yatar.”

Hegel

Annem 7 Nisan'da, onu iki yıl önce yerleştirdiğim Pontoise Hastanesi'nin huzurevinde öldü. Hemşire telefonda, "Anneniz bu sabah kahvaltudan sonra vefat etti," dedi. Saat on sularıydı.

Odasının kapısı ilk kez kapalıydı. Defin için hazırlanmıştı bile; çenesinin altından geçen ve ağızla göz çevresindeki tüm deriyi yukarıya çeken beyaz bezden bir şeritle başını bağlamışlardı. Omuzlarına kadar bir çarşaf-la örtülmüştü, elleri görünmüyordu. Küçük bir mumya-ya benziyordu. Ayağa kalkmasını engellemek için yatağın her iki yanına yerleştirilen parmaklıkları kaldırmışlardı. Vaktiyle kendi cenaze töreni için satın aldığı bordürlü beyaz geceliğini giydirmek istedim ona. Hemşire, görevlilerden birinin bununla ilgileneceğini ve başucundaki komodinin çekmecesindeki haçı da göğsüne koyacağını söyledi. Bakır kolları çarmıha tutturan iki çivisi eksikti. Hastabakıcı çivi bulabileceklerinden emin değildi. Önemiyoktu, yine de haçını koymalarını istiyordum. Tekerlekli masanın üstünde, bir gün önce getirdiğim altınçanak demeti duruyordu. Hemşire bir an önce idareye gitmemi

önerdi. Bu süre zarfında onlar da annemin kişisel eşyalarının sayımını yapacaklardı. Kendisine ait neredeyse hiçbir şeyi kalmamıştı; bir tayyör, bir çift mavi yazlık ayakkabı ve elektrikli tıraş makinesinden başka. Bir kadın bağarmaya başladı, aylardır orada kalan aynı kadındı bu. Onun hayatta, anneminse ölü olmasını anlayamıyordum.

İdaredeki genç bir kadın ne istediğimi sordu. “Annem bu sabah vefat etti,” dedim. “Hastanede mi yoksa huzurevinde mi? Adı ne?” Bir kâğıda bakıp hafifçe gü-lümsedi. Haberi varmış. Gidip annemin dosyasını getirdi ve bana onunla ilgili bazı sorular sordu, doğum yeri, huzurevine yerleşmeden önceki adresi gibi. Bu bilgilerin dosyada olması gerekirdi.

Annemin odasına, başucundaki komodinin üstüne eşyalarının bulunduğu bir plastik torba koymuşlardı. Hemşire imzalamam için sayım kâğıdını uzattı. Geçmişte, babamla Lisieux’ye yaptıkları hac gezisinde satın aldığı bir heykelcikle, bir Annecy hatırası olarak Savoie’lı bir baca temizleyicisi heykelciği dışında, buradaki giysilerini ve öteki eşyalarını alıp götürmek istemiyordum. Geldiği-göre, ölümden sonra cesedin yönetmelik gereği serviste iki saat tutulma süresini beklemeden onu hastane-nin morguna götürebilirlerdi. Oradan ayrılırken, personele ait camlı büroda annemle aynı odayı paylaşan kadını gördüm. Yanında el çantasıyla oturuyordu. Annem morga götürülünceye dek onu orada bekletiyorlardı.

Eski kocam bana cenaze levazımatçısına kadar eşlik etti. Yapay çiçeklerle dolu vitrininin gerisinde koltuklar ve üstünde dergiler bulunan bir sehpa vardı. Bir görevli bizi bir büroya götürdü ve annemin ölüm tarihini, gö-müleceği yeri, ayin yapılıp yapılmayacağını sordu. Her şeyi büyük bir çizelgeye not ederken ara sıra küçük hesap makinesine dokunuyordu. Sonra bizi penceresiz, ka-

ranlık bir odaya aldı, ışıkları yaktı. Duvarda bir düzine tabut duruyordu. Görevli, “Tüm fiyatlarımıza vergiler dahildir,” dedi. Döşeme rengini seçebilmemiz için üç tabut açtı. Annemin tercih ettiği ağaç olduğundan meşe tabut seçtim, yeni bir mobilya gördüğünde onun meşe olup olmadığını merak ederdi hep. Eski kocam kumaş için erguvan pembesi rengi önerdi. Annemin genellikle o renk korsajlar giydiğini anımsadığı için gururlu, neredeyse mutluydu. Görevliye bir çek verdim. Yapay çiçekler dışında her şeyle ilgileneceklerdi. Öğleye doğru evime dönüp eski kocamla Porto şarabı içtim. Başım ve midem ağrımaya başladı.

Saat beşe doğru, iki oğlumla birlikte annemi morgunda görmenin mümkün olup olmadığını öğrenmek için hastaneye telefon ettim. Santraldaki kız saatin çok geç olduğunu, morgun dört buçukta kapandığını bildirdi. Hastaneye yakın yeni mahallelerde pazartesi günü açık bir çiçekçi bulmak için evden yalnız çıktım. Beyaz zambak almak istiyordum ama çiçekçi onu önermedi, zambak çocuklar, hadi bilemedin genç kızlar için tercih ediliyormuş.

Defin çarşamba günü gerçekleştirildi. Hastaneye iki oğlum ve eski kocamla gittim. Morgun yerini gösteren işaretler konmamıştı; yolumuzu şaşırдық ama sonunda bulduk. Burası tarlaların kenarında tek katlı, beton bir binaydı. Telefonla görüşen beyaz önlüklü bir görevli kordorda oturmamızı işaret etti. Kapısı açık tuvaletlerin karşısında, duvar boyunca dizilmiş sandalyelere oturduk. Annemi yeniden görmek ve çantamdaki çiçek açmış iki küçük ayva dalını üstüne koymak istiyordum. Tabutu kapamadan önce, onu bize son kez gösterip göstermeyeceklerini bilmiyorduk. Daha önce gördüğümüz cenaze levazımatçısı bitişikteki odadan çıkıp nazıkçe kendisini izle-

memizi söyledi. Annem tabutun içinde, başı geride, kavuşturulmuş elleri haçın üstündeydi. Başındaki şeridi çıkarıp bordürlü geceliğini giydirmişlerdi. Saten örtü göğsüne kadar çekilmişti. Burası çıplak, büyük, beton bir salondtu. Hafif ışığın içeriye nereden sızdığını bilmiyordum.

Görevli, ziyaretin sona erdiğini bildirip bizi yeniden koridora çıkardı. Bana öyle geldi ki, adam şirket hizmetlerinin ne denli iyi olduğunu görelim diye bizi annemin önüne getirmişti. Yeni mahallelerin içinden geçip kültür merkezinin yanındaki kiliseye ulaştık. Cenaze arabası gelmemişti, kilisenin önünde bekledik. Karşıdaki süpermarketin cephesine katranla, “Para, mal ve devlet, ırk ayrımının üç temel direği,” yazılmıştı. Bir rahip nazikçe yaklaşp, “Anneniz mi?” dedi. Ayrıca oğullarımın nerede okuduklarını da sordu.

Altarın önündeki beton zemine, kenarları kırmızı kadife kaplı, boş, küçük bir tür yatak konmuştu. Görevliler daha sonra annemin tabutunu bu yatağa yerleştirdiler. Rahip teybe bir org müziği koydu. Ayinde sadece biz vardık, burada annemi kimse tanıımıyordu. Rahip, “ebedî yaşam”dan, “kız kardeşimizin dirilişi”nden bahsediyor, ilahiler söylüyordu. Bunun hep sürmesini, annem için daha başka şeyler de yapılmasını, şarkılar söylenmesini isterdim. Org müziği yeniden başladı ve rahip tabutun iki yanındaki mumları söndürdü.

Cenaze arabası hemen annemin babamın yanına gömüleceği Normandiya’daki Yvetot’ya doğru hareket etti. Ben kendi arabamla, oğullarımla yola koyuldum. Yol boyunca hep yağmur yağdı, rüzgâr sert esiyordu. Çocuklar bana ayinle ilgili şeyler sordular, daha önce hiç böyle bir şey görmedikleri için tören sırasında nasıl davranacaklarını bilmiyorlardı.

Artık sesini duymayacağım. Olduğum kadını, bir zamanlar olduğum çocukla bir araya getiren onun sesi, sözleri, elleri, tavırları gülüşü ve yürüyüşüydü. Geldiğim dünyayla aramdaki son bağ da koptu.

Ernaux, hafızasını, zihinsel ve fiziksel bütünlüğünü yok eden bir hastalık yüzünden yitirilen annenin ardından, küçük bir Normandiya kasabasının varoşlarında doğan ve Paris'in banliyölerindeki bir hastanenin geriatri koğuşunda ölen gerçek kadının portresini çizmeye, onu olduğu gibi resmetmeye girişiyor.

Bir anne ve kızı arasındaki hem zayıf hem de sarsılmaz bağı, onları ayıran dünyaları anlatan *Bir Kadın*, mümkün olan en tarafsız dille yazılmış bir ağıt, belki de Annie Ernaux'nun en dokunaklı metni.

"Annenin yaşamına ve ölümüne şefkatli, sert ve dokunaklı bir saygı duruşu..."

The Washington Times

"Son derece özgün. *Bir Kadın*, aslında her kadının hikâyesi."

The New York Times

#fransızedebiyatı #toplumsalbellek #annekızilişkisi #ölüm #yas #aile #otobiyografi

 can

 canyayinlari.com | | | canyayinlari

roman

ISBN 978-975-07-6059-4

9 789750 760594